

ВІДГУК опонента

кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри фінансів і кредиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Дранус Валентин Вікторович на дисертаційну роботу

Колотила Леоніда Леонідовича на тему:

«Формування стратегії забезпечення фінансової безпеки банківських установ в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження

Банківські установи сьогодні функціонують в умовах активного розвитку цифрової економіки, водночас вони зіштовхуються зі значною кількістю нових викликів і загроз, пов'язаних із процесами цифрової трансформації ринку фінансових послуг, загостренням конкуренції між комерційними банками та іншими учасниками цього ринку, а також глобалізацією фінансових процесів. Усе це вимагає перегляду усталених підходів до забезпечення належного рівня фінансової безпеки комерційних банків, врахування нових можливостей цифрових технологій, які здатні підвищити ефективність своєчасного виявлення, оцінювання та нейтралізації потенційних загроз, що виникають у межах фінансової системи. Саме тому розроблення стратегічних напрямів розвитку системи фінансової безпеки банківських установ сьогодні набуває особливої актуальності та має важливе значення для підтримки стабільного функціонування банківської системи країни.

Окреслені обставини актуалізують необхідність проведення подальших наукових досліджень, спрямованих на розвиток теоретичних, методичних і прикладних засад функціонування системи фінансової безпеки банківських установ, а також пошук нових підходів до забезпечення її ефективного функціонування в сучасних умовах. Відповідно дисертаційна робота Колотила Леоніда Леонідовича, присвячена поглибленню теоретичних,

методичних і прикладних положень функціонування та розвитку системи фінансової безпеки банківських установ, є своєчасною та актуальною.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана в межах планів науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за такими темами: «Розвиток ринку кредитних послуг в умовах становлення цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0121U113250), у межах якої автором обґрунтовано вплив якості кредитного портфеля на процес функціонування системи фінансової безпеки банківської установи; «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317), у рамках якої здобувачем розглянуто сутність стратегії забезпечення фінансової безпеки банківської установи та специфічні риси її розробки в умовах цифрової економіки; «Розвиток фінансової системи в умовах турбулентності та становлення цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0125U000298), де автором обґрунтовано вплив макроекономічної нестабільності на розвиток системи фінансової безпеки банківської установи.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертації дозволяє зробити висновок, що сформовані автором наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними та обґрунтованими, а всі поставлені завдання виконані. Відповідно основну мету дослідження, яка полягає в узагальненні та поглибленні теоретичних положень функціонування системи фінансової безпеки банківських установ та розробці науково-прикладних засад її розвитку в умовах цифрової трансформації..

Дисертаційна робота є цілісним, логічно побудованим та завершеним науковим дослідженням, що характеризується чіткою структурою, послідовністю викладу матеріалу та комплексним підходом до вирішення

поставлених наукових завдань. Теоретичну основу дослідження становлять праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблематиці забезпечення фінансової безпеки банківських установ та розвитку фінансового сектору в умовах цифрової трансформації. Інформаційну базу роботи сформовано на основі законодавчих і нормативно-правових актів України, офіційних статистичних матеріалів Державної служби статистики України, Національного банку України та інших державних установ, а також результатів власних аналітичних досліджень і розрахунків автора. Використання широкої інформаційної бази, сучасних методів дослідження та комплексного наукового підходу забезпечило належний рівень обґрунтованості, достовірності й практичної цінності отриманих результатів.

У дисертаційній роботі для досягнення поставленої мети використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема, застосовано методи контент-аналізу, наукової систематизації та порівняльного аналізу – для дослідження наукових підходів до трактування сутності фінансової безпеки банківських установ; системний підхід – для обґрунтування структури, функцій та особливостей функціонування системи фінансової безпеки; методи абстрагування, узагальнення та логічного аналізу – для формування авторських дефініцій і концептуальних положень; статистичні методи аналізу, метод порівняння та індексний метод – для дослідження сучасного стану розвитку банківської системи України; методи економетричного моделювання – для оцінювання впливу макроекономічних чинників на результати діяльності банківських установ; методи аналізу та синтезу – при дослідженні бар'єрів, загроз і ризиків та розробленні моделі трансформації системи фінансової безпеки; методи класифікації та групування – для систематизації цифрових загроз і стратегій розвитку; сценарний метод – для обґрунтування вибору стратегій забезпечення фінансової безпеки; графоаналітичний та табличний методи – для узагальнення, візуалізації та представлення результатів дослідження.

Обґрунтованість наукових пропозицій автора, висновків та представлених рекомендацій підтверджується їх апробацією на міжнародних

та всеукраїнських науково-практичних конференціях, науковими публікаціями.

Структура і зміст дисертаційної роботи.

Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків.

У дисертації розглянуто теоретичні, методичні та практичні засади розвитку системи фінансової безпеки банківських установ.

Перший розділ присвячений дослідженню теоретичних засад функціонування системи фінансової безпеки банківських установ. У ньому розкрито сутність фінансової безпеки банку, визначено зміст, функції, принципи та властивості системи фінансової безпеки, а також обґрунтовано особливості формування і реалізації стратегії її розвитку в умовах цифровізації.

Другий розділ присвячений аналізу сучасного стану та тенденцій забезпечення фінансової безпеки банківських установ в Україні. Досліджено особливості розвитку банківської системи в умовах цифрової економіки та макроекономічної нестабільності, проведено оцінку чинників, бар'єрів і загроз функціонуванню системи фінансової безпеки, а також систематизовано сучасні цифрові ризики банківської діяльності.

Третій розділ присвячений розробці науково-прикладних положень щодо формування стратегії забезпечення фінансової безпеки банківських установ. У ньому запропоновано механізм розвитку та цифрової трансформації системи фінансової безпеки, визначено напрями підвищення ефективності її функціонування, обґрунтовано використання технологій штучного інтелекту та квантових технологій, а також розроблено сценарний підхід до вибору стратегії розвитку системи фінансової безпеки банківських установ.

Отже, можна зробити висновок, що дисертаційна робота є самостійно виконаною, завершеною та комплексною науковою працею, яка відзначається логічною побудовою, послідовністю викладу матеріалу,

належним рівнем структурованості та цілісності. Роботу оформлено відповідно до чинних вимог, а її зміст містить усі необхідні структурні елементи, передбачені для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Наукова новизна одержаних результатів

Серед наукових здобутків Колотила Леоніда Леонідовича доцільно виокремити наступні:

удосконалено:

- концептуальні підходи до визначення сутності та структури системи фінансової безпеки банківської установи;

- класифікацію цифрових загроз системи фінансової безпеки банківських установ;

- науково-прикладні положення функціонування механізму цифрової трансформації системи фінансової безпеки банківської установи;

- модель трансформації системи фінансової безпеки банківської установи;

набули подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат фінансової науки у частині уточнення змісту категорії «стратегія забезпечення фінансової безпеки банківської установи»;

- теоретичні підходи до визначення сутності цифрової стратегії забезпечення фінансової безпеки банківської установи;

- науково-методичні аспекти дослідження взаємообумовленого впливу між системою фінансової безпеки банківської установи та процесом її цифрової трансформації.

Практичне значення результатів дослідження

Результати дисертаційної роботи використовуються у діяльності: АТ «Акцент-Банк» (М5А5-RF58-ВАР5-0137 від 02.05.2025); АТ «Райффайзен Банк Перше міське відділення» (м. Чернігів) (№ 4 від 01.05.2026)

Основні теоретичні висновки й практичні рекомендації автора впроваджено в освітній процес Національного університету «Чернігівська політехніка» під час викладання навчальних дисциплін «Фінансовий менеджмент у банку», «Управління банківськими ризиками», «Страхування фінансових ризиків». (№ 202/08-843/ВС від 12.05.2026)

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 13 наукових працях, з них: 1 стаття в іноземному науковому виданні (Web of Science); 5 статей у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних; 7 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій – 11,2 друк. арк.; особисто автору належить – 5,0 друк. арк.

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502), щодо кількості публікацій, відповідності опублікованих результатів тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Дисертант дотримувався норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

***Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви,
зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати
підґрунтям дискусії під час захисту дисертації***

1. У підрозділі 1.2 доцільно було б більш детально обґрунтувати взаємозв'язки між окремими підсистемами системи фінансової безпеки, зокрема розкрити механізми їх взаємодії, взаємовпливу та роль кожної з них у забезпеченні цілісності й ефективності функціонування системи фінансової безпеки банківських установ.

2. Було б корисно розширити характеристику функцій системи фінансової безпеки шляхом їх співвіднесення із сучасними міжнародними стандартами банківського регулювання.

3. У підрозділі 2.3 більш ґрунтовного дослідження потребують питання оцінювання взаємного впливу фінансових, інформаційних, технологічних та репутаційних ризиків, оскільки на практиці вони часто проявляються комплексно.

4. У підрозділі 3.2 робота виграла б від більш детального висвітлення можливих організаційних бар'єрів упровадження запропонованих рекомендацій та шляхів їх подолання.

5. Варто було б ширше дослідити розвиток необанків та їх вплив на трансформацію банківського сектору, зокрема проаналізувати особливості їх бізнес-моделей, конкурентні переваги, вплив на цифровізацію банківських послуг та розвиток інноваційних фінансових продуктів.

6. Варто було б розробити дорожню карту цифрової трансформації системи фінансової безпеки, визначивши основні етапи її реалізації, пріоритетні напрями впровадження цифрових технологій, а також очікувані результати та умови ефективного впровадження запропонованих заходів.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Колотила Леоніда Леонідович на тему «Формування стратегії забезпечення фінансової безпеки банківських установ в Україні» є завершеним, самостійним дослідженням, виконаним на

актуальну тему, містить положення наукової новизни та має теоретичне і практичне значення. Дисертація відповідає спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України №1 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами) та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами й доповненнями від 19 травня 2023 р. № 502) та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Колотило Леонід Леонідович, автор дисертаційної роботи на тему «Формування стратегії забезпечення фінансової безпеки банківських установ в Україні», заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили

Валентин ДРАНУС